

Ассамблеи и ее ежегодных сессий, посещают большинство заседаний и имеют доступ к соответствующей документации.

Необходимость выделения нации – субъекта международного права продиктовано объективными требованиями динамики трансграничных процессов. Наделение нации правами соответствующего субъекта рассматривается как очень значимый внешнеполитический государственный жест, вскрывающий пласт конфликтных ситуаций. Международно-правовой статус нации позволяет развиваться в сторону укрепления государственности и присоединение к полному, законному межгосударственному общению.

Капустинський В. А.

*кандидат юридичних наук,
керівник апарату Вищого спеціалізованого суду України
з розгляду цивільних і кримінальних справ*

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МІЖНАРОДНОГО СУДОВОГО ПРАВА

На цей час почастишали звернення до міжнародних судових установ, постійно збільшується кількість формальних джерел міжнародного права з питань судочинства. Проте питання уніфікації, кодифікації чи інших видів систематизації відповідних правових норм залишається відкритим. Ми вважаємо, що такий стан речей зумовлений відсутністю обґрунтованої концепції міжнародного судового права.

Використовуючи різний науковий інструментарій та застосовуючи логічні прийоми аналогії, які дозволяють прогнозувати наявності однакових ознак у кількох предметів їх подібність в інших характеристиках [5, с.69], ми звернули увагу на міжнародне право, як на особливу правову систему, яка складається із принципів і норм, що регулюють відносини між його суб'єктами [4]. Адже воно є первинним для поняття норм права, що регламентують міжнародне судочинство. Це дозволило зробити наступні висновки:

1. Предметом міжнародно-правового регулювання є різні міжнародні відносини [1, с.11], які поділяються на приватні і публічні.

2. Існують інші класифікації комплексної галузі міжнародного права, в основу яких закладено вужчий суб'єктно-об'єктний зміст.

Зокрема, обґрунтованими є відносно нові концепції міжнародного кримінального права [4], міжнародного цивільного процесуального права [6], міжнародного екологічного права (міжнародного права навколишнього середовища) [2, с.620] тощо.

3. Наразі актуальним є питання доцільності виокремлення системи міжнародного судового права, якій притаманні риси самостійного елемента системи міжнародного права.

4. Предметом регулювання норм міжнародного судового права є відносини у сфері міжнародного судочинства, об'єктом – міжнародне співробітництво.

5. Нормам міжнародного судочинства притаманні риси самостійного елемента міжнародного права: вони забезпечуються шляхом застосування державного примусу, мають специфічний предмет регулювання, суб'єктний склад, спосіб творення норм тощо.

6. Міжнародне судове право – це галузь міжнародного права, яка складається з принципів і норм, що регулюють міжнародне судочинство.

7. Міжнародне судочинство – комплексна галузь права у складі основних напрямів якої є захист конвенційних прав людини та вирішення питань міждержавних відносин. Тобто міжнародне судочинство здійснюється у трьох основних сферах: приватній, публічній та захисту прав людини.

8. Суб'єктами реалізації норм міжнародного судового права є відповідні судові установи. Провідною установою зі здійснення судочинства у публічній сфері слід вважати Міжнародний Суд ООН, до юрисдикції якого належать усі питання, що передаються на його вирішення членами ООН, і всі питання, передбачені Статутом ООН і чинними договорами та конвенціями. Широкому загалу в нашій країні діяльність цього суду відома за рішенням по справі Румунії проти України стосовно делімітації кордонів, що проходять по чорноморському шельфу, від 03 лютого 2009 року (о. Зміїний).

9. У сфері міжнародного приватного права провідними установами зі здійснення судочинства є міжнародні комерційні арбітражі, зокрема в Україні [3].

10. Провідними судовими установами, що спеціалізуються на захисті прав людини, є Міжамериканський суд з прав людини та Європейський суд з прав людини.

11. Наявність системи міжнародного судового права обумовлена існуванням та взаємодією різних суверенних одиниць та їх муніципальних систем права. Проте вони не завжди можуть задовольнити потребу у реалізації права на судочинство як у приватній сфері, так, безумовно, і у публічній. Суди окремих країн часто повинні спиратись в своїй діяльності на певне правило закону, що існує в міжнародному праві. Як зазначають науковці, суверен має верховенство у межах його власної території і відповідно до загальносвітової норми юриспруденції має виключну юрисдикцію над кожним і над усім у межах території, а також над кожною угодою, що виконується. Суверен може, якщо того хоче, відмовитися застосовувати будь-який закон, окрім свого. Використання такої «політики байдужості» було досить поширеним явищем у попередні роки, але у нинішньому цивілізованому світі такі принципи не втілюються. Міжнародній спільноті давно зрозуміло, що не можна, ховаючись за принцип територіального суверенітету, дозволити собі ігнорування міжнародних норм права, в тому числі процесуальних. Тому потреба систематизації (базисної стандартизації) основ міжнародного судового права є надзвичайно актуальною і відкритою для наукової дискусії.

Література:

1. Дмитрієв А. І., Муравйов В. І. Міжнародне публічне право: Навч. посіб. – Стер. вид. / Відп. редактори Ю. С. Шемшученко, Л. В. Губерський – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 640 с.
2. Екологічне право України. Академічний курс: Підручник / За заг. ред. Ю. С. Шемшученка. – К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2008. – 720 с.
3. Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж» // Відомості Верховної Ради України, 1994, № 25.
4. Міжнародне право: Навч. посібник За ред. М. В. Буроменського – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 336 с.
5. Украинский Советский Энциклопедический Словарь. В 3-х т. / Редкол.: А. В. Кудрицкий (ответ. ред.) и др. – К.: Глав. ред. УСЭ, – 1988. Т. 1. – 756 с.
6. Цивільний процес А. В. Андрушко, Ю. В. Білоусов, Р. О. Стефанчук, О. І. Угриновська та ін. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://textbooks.net.ua/content/view/4764/40/>